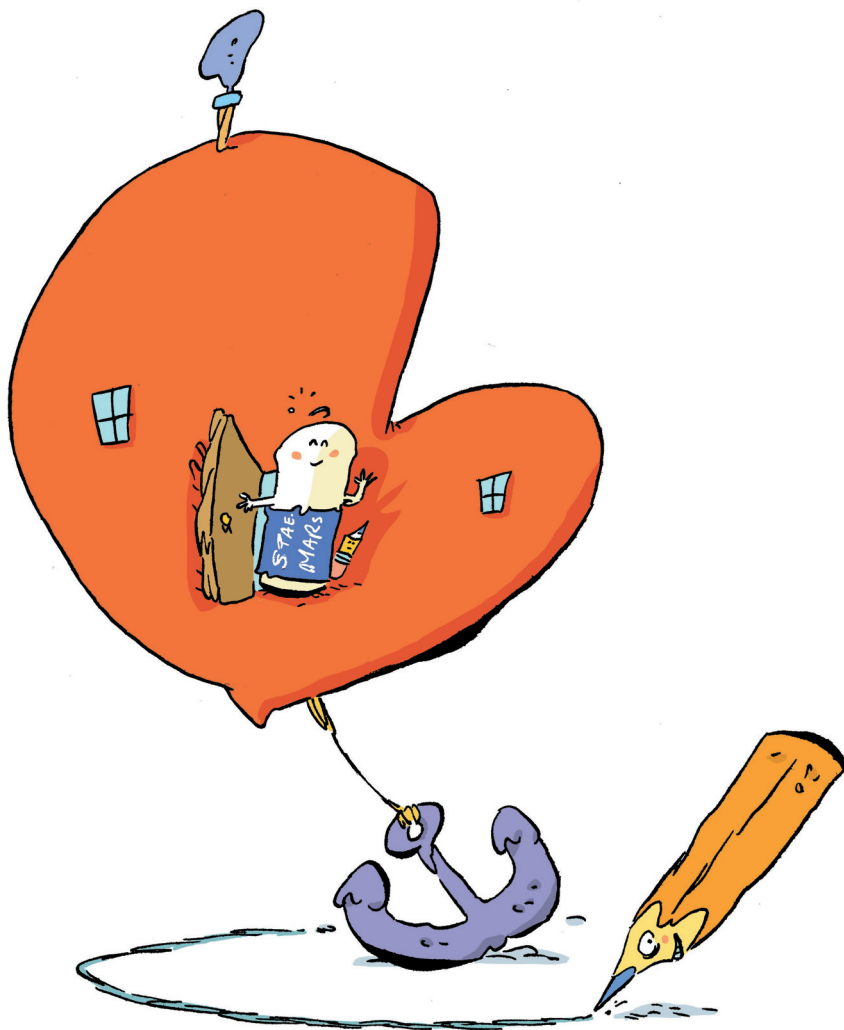

6	Uvod
10	Družine, vsepovsod družine!
22	Sorodstvo in njegova zapletena pravila
38	Zgodovina družin
62	Rojevanje, skrb in otroštvo
76	Socialistična družina
88	Nove intimnosti in socialno starševstvo
102	Raznoverstnost današnjih družin
130	Prihodnost družin ali kaj je staršem in otrokom zares pomembno
137	Priporočeno branje
138	Stvarno in imensko kazalo
143	Viri fotografij in zgodb

UVOD

Najbrž je v človeškem besednjaku beseda družina ena najpogostejše uporabljenih. Ljudje so namreč vedno živeli v skupinah: rodovih, rodbinah, plemenih, zadrugah, v potomstvenih in jedrnih skupnostih.

Danes drug drugega sprašujemo, kdo spada k družini in koliko članov ima družina, od kod izhaja družinski priimek, kakšne so družinske posebnosti, kaj počne ta ali oni družinski član in članica, kdo živi kje, kako se družine srečujejo in kakšni so njihovi obredi. Večina družin ima družinske albume, v katerih so shranjeni družinski spomini. Mnogi spomini iz otroštva niso zares naši, temveč so to postali, ker so nam o dogodkih pripovedovali odrasli. »Tukaj si se prvič pokakal v kahlico!« »Ko smo bili prvič na morju, nisi hotela v vodo.« Zaradi pripovedovanj postanejo spomini enega človeka družinski spomin. Nekateri družinski spomini se prenašajo iz generacije v generacijo, drugi se pozabijo, tretji se olepšajo in sploh povsem preoblikujejo in četrti se zavestno zamolčijo. Nekateri spomini se izumijo, da bi se drugi pozabili. Tako postanejo spomini družin resnični in namišljeni obenem, a prav vsi povezujejo člane in članice družinske skupine in so niti socialne povezanosti. »Bil si najlepši otrok na svetu, nikoli nisi jokal,« slišimo reči starša, ko sami tiho zavijemo z očmi.

Redko se vprašamo po tistih človeških dejavnostih, ki naredijo družino. O tem vprašanju imajo različni ljudje različna mnenja. Verjetno zato, ker so družine tako raznovrstne, kot smo ljudje, ki jih sestavljamo. Čeprav obstajajo formalnopravne definicije družine, lahko danes človek sam presodi, koga bo opredelil kot svojo družino in zakaj. Nekateri med člane svoje družine prištejejo tudi domače živali, za katere skrbijo in so nanje navezani, drugi poimenujejo kot svojo družino skupino ljudi, s katerimi jih vežejo tesne delovne vezi, tretji vanjo vključijo neznanega da-

Družina, v kateri je bil oče železničar, pred svojo hišo v Dobovi med drugo svetovno vojno.

rovalca ledvice, brez katerega ne bi preživel. Kot družino ljudje pogosto opišejo osebe, ki jim v daljšem življenjskem obdobju zelo veliko pomenijo in so nanje čustveno zelo navezani: »Smo kot ena družina!« Otroški opisi družine so odvisni od njihovih neposrednih izkušenj. Nekateri imajo za svojo družino člane in članice enega gospodinjstva: »Mami, oči in jaz.« Drugi otroci vključijo v opise družin ljudi več gospodinjstev. Nekateri opisi so zelo bogati: »Mami, oči, bratec, bratec od bratca, dedi in babi, teta, mama od drugega bratca, Tine in Veronika in naš kužek.«

Danes so nekatere družine dolgotrajne in druge začasne, ko se ljudje razidejo in se nimajo več za družino. Ljudje se poročijo ali živijo v zunajzakonski skupnosti z otroki in brez njih. V Evropi se približno vsaka tretja poročna zveza prekine z ločitvijo in ljudje si poiščejo nove partnerje in partnerke. V nekaterih družinah so odrasli in otroci med seboj biološko povezani, v drugih si ne delijo krvnih vezi. Četudi se družine na zunaj zdijo podobne ena drugi, so v resnici med seboj povsem različne. Razlike se pokažejo šele po določenem obdobju in jih prepoznamo, ko nekaj časa živimo v raznovrstnih družinah.

V Družinskem pojmovniku pokažemo, da družine niso nekaj danega in naravnega, temveč jih ves čas ustvarjamo, ponavljamo in jih živimo. Na družine ne smemo gledati izolirano, temveč moramo upoštevati materialne in socialne kontekste, v katerih živijo, moralna prepričanja ljudi

Mavrične družine
na krajevni paradi
ponosa, Južna
Karolina, ZDA,
2019

in tudi izjemne dogodke, kot so vojne, naravne nesreče in epidemije, ki oblikujejo in preoblikujejo družine.

Ponekod po svetu so številne družinske funkcije prevzele novejše družbene institucije – vrtci, domovi za starejše, organizacije, ki skrbijo za prostočasne dejavnosti otrok, dostopne restavracije za dnevno prehranjevanje in različne zdravstvene ustanove. Drugje se vse opisane dejavnosti še vedno odvijajo v družinah in za potrebe ljudi od rojstva do smrti poskrbijo družinski člani in članice. S širitvijo virusa covid-19 leta 2020, ko so se ustanove, ki so postale samoumevni del vsakdanjega življenja, zaprle, so v družinah nastale otroške igralnice in šolske učilnice in so v kuhinjah nekateri pekli kruh, medtem ko so drugi v istem prostoru opravljali službene obveznosti. Spoznali smo, kako pomembne so najrazličnejše ustanove, v katerih se srečujemo, pogovarjamo, preverjamo svoje sposobnosti, v njih praznujemo svoje uspehe in iz njih poklapani odhajamo ob neuspehih. Hkrati pa smo se prepričali, da je družina še danes eno najpomembnejših človeških okolij.

O njej in njenih preobrazbah, o ljudeh, ki delajo družine, bo tekla beseda v tem Pojmovniku.